

گام دوم معلمی

کنند خود به آن ارزش‌ها دست یابند. معلم با آموزش رفتارهای درست به یادگیرنده و هدایت او به سوی فضایل و کمالات اخلاقی و بازداشتن او از ردایلی اخلاقی و رفتارهای ناپسند و کنارزدن موانع تربیت، زمینه رشد و تربیت را فراهم می‌کند و بدین‌وسیله دانش‌آموز، خود را برای رسیدن به رستگاری تربیت و تزکیه می‌کند. خودسازی ابعاد گسترده‌ای دارد. با این حال خودسازی تربیتی و اخلاقی بر سایر سازندگی‌ها مقدم است. چرا که تا انسان خودساخته و معنویت‌گرا نباشد، سایر تلاش‌های او نیز خیری برای جامعه‌سازی در پی نخواهد داشت.

۲. تهذیب و تعلیم

مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) در بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی به هر دو مقوله علم و دانش و معنویت و اخلاق اشاره کردند. معنویت به معنی برجسته‌سازی ارزش‌های اخلاق و رعایت فضیلت‌های اخلاقی است و این وظیفه بر عهده معلمان گذاشته شده است تا با تربیت نیروی جوان و انقلابی، حوزه علم و پژوهش کشور را به قله‌های افتخار برسانند. «معنویت و اخلاق جهت‌دهنده همه حرکت‌ها و فعالیت‌های فردی و اجتماعی و نیاز اصلی جامعه است. بودن آن‌ها محیط زندگی را، حتی با کمبودهای مادی، بهشت می‌سازد و نبودن آن حتی با برخوردار مادی، جهنم می‌آفریند». در گام دوم انقلاب اسلامی، معلمان باید به هر دو مقوله راهبردی علم و اخلاق توجه ویژه داشته باشند و به همان اندازه که به موضوع آموزش معلومات و مهارت‌ها اهمیت می‌دهند، مباحث تربیتی و اخلاقی آن‌ها را نیز مدنظر قرار دهند. رابطه دانش‌آموز با معلم باطنی و معنوی است. دانش‌آموز معلم را شخصیتی محترم و ممتاز می‌داند که او را در بزرگ‌شدن و به استقلال و آزادی رسیدن و به عضویت رسمی جامعه درآمدن کمک و مساعدت می‌کند. معلم نیز با روح و جان دانش‌آموز سروکار دارد. به همین دلیل به‌عنوان یک الگو پذیرفته می‌شود. در دنیایی که تولیدات غیر اخلاقی ابرقدرت‌های رسانه‌ای سعی دارند جوانان ایرانی را از معنویت و اخلاق‌مداری بازدارند، این وظیفه معلمان است که با نشان دادن الگوی مناسب رفتاری، یادگیرندگان را با گزاره‌های دینی و اخلاقی آشنا کنند. «معلم باید به این مسئولیت سنگین و ارزشمند و میزان نفوذش در دانش‌آموزان خوب بیندیشد و با اصلاح و اخلاق و رفتار خویش بهترین الگوها را در اختیار دانش‌آموزان یا دانشجویان قرار دهد.»

۳. تربیت دانش‌آموزان مقاوم و عزت‌مدار

در گام دوم انقلاب اسلامی، تمام تلاش معلمان باید در راستای توانمندسازی و مقاوم‌سازی دانش‌آموزان به‌منظور ایجاد مهارت و حس استقلال‌طلبی، عزت‌مداری و آزادی باشد. فرهنگ تربیتی مبتنی بر آزادی و استقلال و آرمان‌گرایی اسلامی بدون امید به ابرقدرت‌های استکباری، با تلاش و تکیه بر آرمان‌های ناب اخلاقی و اسلامی، به دنبال دستیابی به تمدن نوین اسلامی است. مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) در تبیین این وظیفه سنگین فرموده‌اند: «استقلال و آزادی، استقلال ملی به معنی آزادی ملت و حکومت از تحمیل و زورگویی قدرت‌های سلطه‌گر

سارا ابراهیمی

عضو هیئت علمی
سازمان پژوهش
و برنامه‌ریزی آموزشی

بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی به مناسبت چهلمین سالگرد پیروزی انقلاب در ۲۲ بهمن ۱۳۹۷ در ترسیم مسائلی اصلی انقلاب توسط مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) در هفت فصل نگاشته شده است. ایشان در این بیانیه با تبیین روشن دستاوردها و کارآمدی‌های انقلاب و برنامه آینده آن، جوانان مؤمن و انقلابی را به پذیرش مسئولیت‌های بزرگ و نقش‌آفرینی در گام دوم انقلاب فراخواندند. از جمله مخاطبان اصلی بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی، دانش‌آموزان هستند. از آن‌جا که مسئولیت پرورش نسل علمی و فرهنگی جامعه اسلامی بر عهده معلمان است، بنابراین، معلمان باید اهداف این بیانیه را به دانش‌آموزان منتقل کنند. در این بیانیه، مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) مأموریت‌هایی را برای نسل جوان مشخص کردند: علم و پژوهش، معنویت و اخلاق، اقتصاد، عدالت و مبارزه با فساد، استقلال و آزادی، عزت ملی و روابط خارجی و مرزبندی با دشمن و سبک زندگی. بر اساس بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی، نقش معلمان را می‌توان در این موارد خلاصه کرد:

۱. خودسازی (مقدم بر جامعه‌سازی)

خودسازی در بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی به‌عنوان مقدمه و شرط جامعه‌پردازی و تمدن‌سازی مطرح شده است، چرا که تا انسان خودساخته و معنویت‌گرا نباشد، سایر تلاش‌های او نیز دستاوردی برای جامعه‌سازی به دنبال نخواهد داشت. خودسازی و اصلاح رفتار و گفتار، آرامش روانی و پاک‌سازی روح فرد و جامعه را از آلودگی‌های اخلاقی به دنبال دارد. در این راستا ضروری است معلمان پیش از آموزش ارزش‌های والا تلاش

جهان است و آزادی اجتماعی به معنای حق تصمیم‌گیری و عمل کردن و اندیشیدن برای همه افراد جامعه است و این هر دو از جمله ارزش‌های اسلامی‌اند. همه به خصوص دولت جمهوری اسلامی موظف به حراست از آن با همه وجودند. بدیهی است که «استقلال» نباید به معنی زندانی کردن سیاست و اقتصاد کشور در میان مرزهای خود و «آزادی» نباید در تقابل با اخلاق و قانون و ارزش‌های الهی و حقوق عمومی تعریف شود.»

۴. تربیت دانش‌آموزان عدالت‌پیشه و فسادستیز
بر اساس بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی، یکی از وظایف و رسالت‌های معلمان، تربیت دانش‌آموزانی عدالت‌پیشه و فسادستیز است. در موضوع جامعه‌پردازی، این فسادستیزی است که عدالت را در جامعه اسلامی تقویت می‌کند. جامعه بی تفاوت در برابر فساد و بی‌عدالتی نمی‌تواند پیشرفت و عدالت را تجربه کند. مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) در این باره فرمودند: «عدالت و مبارزه با فساد، این دو لازم و ملزوم یکدیگرند. فساد اقتصادی و اخلاقی و سیاسی، همچون توده چرکین کشورها و نظام‌هاست و اگر در بدنه حکومت‌ها عارض شود، زلزله‌ای ویرانگر و ضربه‌زننده به مشروعیت آن‌هاست و این برای نظامی چون جمهوری اسلامی، بسیار جدی‌تر و بنیانی‌تر از دیگر نظام‌هاست.»

برکت دانش خود بود که توانست برای خود ثروت و نفوذ و قدرت دوپست‌ساله فراهم کند. ما از صفر شروع کرده‌ایم. عقب‌ماندگی شرم‌آور علمی در دوران پهلوی‌ها و قاجارها در هنگامی که مسابقه علمی دنیا تازه شروع شده بود، ضربه سختی بر ما وارد کرده و ما را از این کاروان شتابان، فرسنگ‌ها عقب نگه داشته بود. ما اکنون حرکت را آغاز کرده و با شتاب پیش می‌رویم، ولی این شتاب باید سال‌ها با شدت بالا ادامه یابد تا آن عقب‌افتادگی جبران شود. این جانب همواره به دانشگاه‌ها و دانشگاهیان و مراکز پژوهش و پژوهندگان، گرم و قاطع و جدی در این باره تذکر و هشدار و فراخوان داده‌ام، ولی اینک مطالبه عمومی من از شما جوانان آن است که این راه را با احساس مسئولیت بیشتر و همچون یک جهاد در پیش گیرید.»

مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) سفارش کرده‌اند در گام دوم انقلاب اسلامی جوانان باید قله‌های علمی کشور را با شتاب بیشتری طی کنند و معلمان نیز در تربیت و هموار کردن مسیر این جوانان نقش بسزایی دارند.

بر این اساس، معلمان به‌عنوان بازوهای اصلی تفهیم و اشاعه بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی، در راستای به ثمر رسیدن اهداف این سند ضروری است به خودسازی دانش‌آموزان، اخلاق‌مداری و تعلیم، تربیت دانش‌آموزان مقاوم و عزت‌مدار، عدالت‌پیشه

تصویر متعلق به دوران قبل از کرونا است

۵. کمک به پیشرفت علمی کشور

اهداف متعالی نظام‌های تعلیم و تربیت در ابعاد گوناگون، در نهایت به واسطه معلمان محقق می‌شود. جامعه معلمان در مواجهه با تبلیغات رسانه‌های غربی و آمریکایی مبنی بر القای ناامیدی و ایجاد روحیه سرخوردگی در جامعه دانش‌آموزی، باید با تقویت روحیه امیدواری و توکل به خدا و بیان اهمیت علم‌آموزی، حرکت علمی دانش‌آموزان را تقویت کنند. در این زمینه مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) در بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی چنین بیان داشتند: «دانش، آشکارترین وسیله عزت و قدرت یک کشور است. روی دیگر دانایی، توانایی است. دنیای غرب به

و فسادستیز و پیشرفت علمی کشور توجه و اهتمام بیشتری داشته باشند. تحقق این اهداف در حوزه رسالت‌های معلمی، خود مستلزم توجه ویژه مدیران عالی آموزش و پرورش به مفاد و محتوای این سند است.

منابع

۱. بیانیه «گام دوم انقلاب» خطاب به ملت ایران (۱۳۹۷/۱۱/۲۲).
۲. خوشنامی، مرتضی (۱۴۰۰). نقش معلمان در تحقق منویات رهبری در بیانیه گام دوم انقلاب. اولین کنفرانس ملی مطالعات کاربردی در فرایندهای تعلیم و تربیت.